

Lausunto

13.7.2026

VN/15267/2024
VN/15267/2024-VM-69

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto ulkomaisten sijoitusten seurannasta annettavaa lakia koskevan hallituksen esityksen luonnoksesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa otsikossa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Valtiovarainministeriö on osallistunut säädöshankkeen valmisteluun työ- ja elinkeinoministeriön johdolla toimineessa ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetun lain uudistamista käsittelevässä lakityöryhmässä. Valtiovarainministeriön näkemyksiä on otettu valmisteluvaiheessa pääosin hyvin huomioon. Tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota niihin asioihin, joita tulisi ministeriön mielestä pyrkiä parantamaan tai korjaamaan hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. Ministeriön toimialan virastot, laitokset ja yhtiöt antavat asiassa lausuntonsa suoraan työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valtiovarainministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja tuo lausuntonaan esiin seuraavaa:

Yleistä

Ministeriö pitää tärkeänä, että lähtökohtana yritysostojen seurannassa on voimassa olevan lain tavoin myönteinen suhtautuminen ulkomaisiin sijoituksiin. Ministeriö pitää erittäin tärkeänä myös entistä tehokkaammin suojata kansallista turvallisuutta, sotilaallista maanpuolustusta, huoltovarmuutta ja muita yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja sekä turvata ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden toteutumista.

Taloudellisten ja viranomaisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi

Esitysluonnos olisi ehdotuksen mukaan talousarvioesitykseen liittyvä ns. budjettilakiehdotus. Tästä näkökulmasta ministeriö kiinnittää huomiota alla mainittuihin seikkoihin.

Esitysluonnoksessa arvioidaan lupakäsittelystä kertyvien maksujen määrää ja todetaan, että työ- ja elinkeinoministeriö arvioi ennen hallituksen esityksen antamista maksujen korottamismahdollisuutta (esitysluonnoksen s. 17). Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, ovatko maksut tällä hetkellä alikatteisia. Valtiovarainministeriö pitää välttämättömänä, että mikäli kyse on maksuperustelain nojalla kerättävistä omakustannusperusteisista maksuista, niistä tulisi myös kerätä omakustannusarvon mukainen maksu.

Esityksen mukaan muutoksen arvioidaan lisäävän lupakäsittelyn resurssitarvetta työ- ja elinkeinoministeriössä ja Huoltovarmuuskeskuksessa. Työ- ja elinkeinoministeriössä arvioidaan tarvittavan neljä uutta henkilöresurssia ja Huoltovarmuuskeskuksessa kuusi uutta henkilöresurssia. Tämä merkitsisi työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenojärärahöihin 300 000 euron lisäystä sekä

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Huoltovarmuuskeskuksen toimintamäärärahoihin 450 000 euron lisäystä. Lisäksi esitysluonnoksessa todetaan, että hakemuserien lisääntyminen lain soveltamisalan, seurannan kohteiden laajentumisen sekä hakemusten käsittelylle asetettavien lakisääteisten määräaikaisten vuoksi edellyttää myös muiden viranomaisten, jotka antavat ulkomaisten sijoitusten seurantaan liittyviä lausuntoja lupamenettelyn ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa sekä EU-notifikaatiomenettelyssä, henkilöresurssien lisäämistä (esitysluonnoksen s. 21). Tässä yhteydessä luetaan esimerkinomaisesti viisi ministeriötä ja viisi virastoa tai laitosta. Esitysluonnoksesta ei käy selkeästi ilmi riittävän tarkkaa arviota näille aiheutuvasta lisääntyvästä hallinnollisesta taakasta.

Valtiovarainministeriö pitää epärealistisena ajatusta, että henkilöresursseja lisättäisiin laajasti uuden lain seurauksena. Hallitus on jo aiemmin linjannut, että pääsääntöisesti lisätehtävien yhteydessä luovutaan tai tehostetaan olemassa olevia tehtäviä. Esimerkiksi EU-lainsäädännöstä aiheutuvista tehtävistä ja niiden rahoituksesta hallitus linjaa erikseen siten, että ministeriöt valmistelevat tarvittaessa yhdessä neuvotellen ehdotuksen tehtävistä luopumisesta tai tehostamisesta lisätehtäviä vastaavasti. Ottaen huomioon toimintamenoihin jo toteutetut merkittävät säästötoimenpiteet osana valtio-ontalouden sopeuttamistoimenpiteitä lisäresurssien tarve on valtio-ontalouden näkökulmasta ongelmallinen. Valtiovarainministeriö toteaa, että mahdollisesta lisärahoituksesta päätetään joka tapauksessa julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa menettelyssä tai vuoden 2027 osalta talousarvio-menttelyssä.

Resurssien lisäämisen sijaan ministeriö pitää olennaisen tärkeänä, että lupien käsittelyssä tosiasiallisesti karsitaan tehokkaasti tarpeetonta ja päällekkäistä toimintaa eri ministeriöissä ja viranomaisissa. Hakemusten ja niiden käsittelyssä tarpeellisten tietojen ja lausuntojen käsittelyyn tulee kehittää käytännöt, jotka ovat hallinnollisesti kevyitä. Voimassa olevan lain käytäntöä vastaavasti hakemusten käsittelyn on perusteltua tapahtua nimettyjen yhteystahojen muodostamassa verkostossa. Nykyistä menettelyä on kuitenkin hakemusten määrän lisääntyessä välttämätöntä tehostaa ainakin siten, että menettelystä karsitaan siihen nykyisin sisältyvät ministeriöiden koordinoitavat tehtävät. Tämä on yksinkertaisinta toteuttaa siten, että verkostoon liitetään myös ministeriöiden toimialoja edustavia henkilöitä virastoista, laitoksista ja yhtiöistä. Kaikkia hakemuksia ei tule varmuuden vuoksi ohjata katselmoitavaksi kaikille viranomaisille vaan ainoastaan niille, joiden toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseen luvan kohteena oleva ulkomainen sijoitus voi vaikuttaa.

Esitysluonnokseen sisältyvä tiedonhallintaan liittyvien vaikutusten arviointi

Valtiovarainministeriö toteaa, että julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki) 8 §:n 2 momentin mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava mainitun lain 5 §:n 3 momentin mukainen muutosvaikutusten arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoa-aineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon.

Luvan myöntämisessä on esitysluonnoksen mukaan kysymys Huoltovarmuuskeskukselle ja työ- ja elinkeinoministeriölle osoitetusta tehtävästä, jolla olisi vaikutuksia kyseisten viranomaisten tiedonhallintaan niiden käsitellessä tehtävään liittyviä asiakirjoja ja tietoa-aineistoja. Kysymys olisi tiedonhallintalain 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua toimintaprosessista, joka tulisi huomioida mainitun lainkohdan nojalla tiedonhallintamallissa. Lisäksi ehdotetulla tiedon luovuttamista koskevalla sääntelyllä on suora vaikutus tietoa-aineistojen käsittelyyn ja siten tiedonhallintayksikön tiedonhallintalain 5 §:n nojalla ylläpitämään tiedonhallintamalliin. Tiedonhallintamallia ylläpidetään mainitun pykälän 1 momentin nojalla muun ohessa tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla olisi todennäköisesti vaikutuksia myös tietojärjestelmiin.

Jatkovalmistelussa on arvioitava, mikä merkitys esityksessä ehdotettavalla sääntelyllä olisi sääntelyn kohteena olevien tiedonhallintayksiköiden tiedonhallintamallien sisältöön ja arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa tiedonhallinnan vastuisiin, 4 luvussa säädettyihin tietoturvasuoritusvaatimuksiin ja -toimenpiteisiin, 5 luvussa säädettyihin tietoa-aineistojen muodostamisesta ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin, 6 luvussa säädettyihin asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin. Tiedonhallintalain sääntelyn näkökulmasta tulisi arvioida erityisesti, miten lupaviranomaisten tiedonhallinta ja tiedonhallinnan vastuut on tarkoitus toteuttaa tilanteessa, jossa lupahakemusta ensimmäisessä vaiheessa käsittelevä Huoltovarmuuskeskus siirtää hakemuksen työ- ja elinkeinoministeriön käsiteltäväksi. Lisäksi on arvioitava tietojen luovuttamistapa, jos tiedot luovutetaan sähköisesti teknisten rajapintojen avulla tai avaamalla katseluyhteys. Jos tietojen luovuttaminen on tarkoitus toteuttaa mainitulla tavalla, tulisi esityksessä ottaa huomioon tiedonhallintalain 22–24 §:n mukainen sääntely ja arvioida sen soveltumista esityksessä ehdotettavaan tietojen luovuttamiseen.

Valtiosihteerin kansliapäällikkönä sijaisena,
alivaltiosihteeri Leena Mörttinen

Lainsäädäntöneuvos Anu Rajamäki

Jakelu TEM TTM KIHU Huoltovarmuus
TEM TTM KIHU Huoltovarmuus, Marjaana Aarnikka
TEM TTM KIHU Huoltovarmuus, Lasse Puroma
TEM TTM KIHU Huoltovarmuus, Linda Rönqvist
TEM TTM KIHU Huoltovarmuus, Ansa Ahola

VN/15267/2024-VM-69

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: